

POLITIET

POLITIDIREKTORATET

Det kongelige justis- og politidepartement
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres referanse
201003185

Vår referanse
2010/02453-4 008

Dato
30.11.2010

Høringssvar - Forslag til ny vaktvirksomhetsforskrift

Det vises til Justisdepartementets høringsbrev av 10. september 2010 vedrørende ny forskrift for vaktvirksomhet.

Politidirektoratet har forelagt saken for alle politidistriktene og Sysselmannen på Svalbard, samt for Økokrim, Kripos og Politihøgskolen. Vi har imidlertid i etterkant merket oss at også Justisdepartementet har sendt forskriften på høring til politimestrene, og antar derfor at en del politidistrikter vil sende sine uttalelser direkte til departementet.

Vi har mottatt svar fra Troms politidistrikt, Rogaland politidistrikt og Politihøgskolen. Videre har vi mottatt kopi av høringssvaret fra Agder politidistrikt og Oslo politidistrikt til Justisdepartementet. Politihøgskolen hadde ingen merknader til forslaget. Innspill fra disse høringssuttalelsene er innarbeidet i denne høringssuttalelsen. Kopi av uttalelsen fra Troms politidistrikt, Rogaland politidistrikt og Politihøgskolen følger vedlagt.

Politidirektoratet er generelt enig i det som fremkommer i høringsutkastet. I tillegg til enkelte merknader til utvalgte områder, ønsker Politidirektoratet på generelt grunnlag å understreke at kontrollen med vaktforetak binder ikke ubetydelig ressurser i politiet. Dette er ressurser som burde vært benyttet til politiets primæroppgave, kriminalitetsbekjempelsen.

Politidirektoratet vil i første omgang vurdere om kontrollen med vaktforetak er en politioppgave som kan sentraliseres i ett politidistrikt/politienhet. Foruten at dette vil medføre økt kompetanse for det personell som skal står for utførelsen av politiets kontrolloppgaver, vil det også bli enklere å prioritere oppgavene når dette er hovedoppgavene og ikke må prioriteres i forhold til andre viktige politioppgaver. Den stedlige kontrollen av vektforetak, vil likevel måtte skje i samarbeid med lokalt politiet.

Justisdepartementet bør snarest mulig vurdere om ikke godkjenning og kontroll av vaktforetak burde legges til et organ utenfor politiet. Dette burde være oppgaver som et allerede etablert tilsyn, for eksempel lotteritilsynet, kan ta seg av. Utgiftene ved godkjenning og kontroll kan i sin helhet dekkes gjennom gebyrinntekter fra vaktforetakene. På samme

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Hammersborggata 12
Tlf: 23 36 41 00 Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Org. nr.: 982 531 950 mva
Bankgiro: 7694.05.02388

måte bør et sentralt vaktvirksomhetsregister etableres hos denne godkjennings- og kontrollmyndigheten.

Vandelskontroll som foretas av politiet bør legges til ett sted.

For øvrig har vi følgende bemerkninger til det eksisterende høringsforslaget.

Arrangementvakt hold

Etter lovendingen skal vaktvirksomhetsloven med forskrifter også gjelde for egenvakt hold. Lovendingen vil ha betydning for blant annet vakt hold på arrangementer. Når det gjelder planlegging og pålegg om vakt hold ved arrangementer uttaler Rogaland politidistrikt i sitt hørings svar følgende:

”Vi støtter forslaget om at det i forskriften kommer bestemmelse om at arrangøren skal utarbeide en risikovurdering ved søknad om gjennomføring av arrangement som krever vakt hold. Dette fremgår allerede i dag i eget instruksverk i Rogaland politidistrikt. Det vises for øvrig til utsendt veileder fra Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap som gir en detaljert oversikt over krav til arrangør for gjennomføring av arrangement. Det poengteres her at politiet har hjemmel til å pålegge arrangør betaling for politivakt hold ut i fra ordens- og trafikkmessige forhold. Vurderingen om bruk av vektere under arrangement skal dog ikke føre til at politiet sin tilstedeværelse reduseres.”

Politidirektoratet vil understreke viktigheten av at arrangøren skal utarbeide en risikovurdering. Når det gjelder vurderingen av og pålegg til arrangøren om bruk av vektere, slutter Politidirektoratet seg til det Rogaland politidistrikt påpeker om at vektere ikke kan erstatte bruk av politivakt hold på arrangementer. Grunnlaget for pålegg om politivakt hold er et annet og skal ivareta andre utfordringer i forbindelse med avviklingen av et arrangement enn de oppgavene kravet om vektere skal dekke. Begge deler må imidlertid inngå i en totalvurdering. Det vil derfor være viktig med en god kommunikasjon mellom politiet og arrangøren for å sikre en forsvarlig avvikling av arrangementet.

Ordensvakter

Utvidelsen av vaktvirksomhetsloven til å omfatte egenvakt hold får også betydning for ordensvaktene ved serveringssteder. Politidirektoratet er fornøyd med at ordensvakt tjenesten nå er blitt en del av vaktvirksomheten, og underlagt vaktvirksomhetsloven. Å arbeide som ordensvakt på serveringssteder er en oppgave som i høyeste grad krever både kunnskap og personlig egnethet. Tidligere ble ordensvakter godkjent etter å ha gjennomført ordensvakt kurs godkjent av det lokale politidistrikt, og hvor politiet også ofte bidro til undervisningen. Det er fremkommet bekymring for at den nye opplæringen vil medføre at politiet mister kontakten med ordensvaktene. I høringsuttalelsen fra Rogaland heter det:

Rogaland politidistrikt har fram til juni 2010 forestått all ordensvakt opplæring selv. I henhold til nye retningslinjer har vi nå godkjent flere nye kurs som blir avholdt av ulike kursarrangører.

Vi har dog stillet som vilkår for godkjenningen at politiet skal ha 2 timer til informasjon om politirelaterte forhold og samarbeide. Dette er også et vilkår for å kunne søke godkjenning som ordensvakt. Politiet administrerer ordningen og fastsetter egne dager når politiets timer finner sted. Det er utarbeidet et felles konsept som blir gjennomgått.

Dette ser man på som et viktig kriminalitetsforebyggende tiltak.

Når ny ordensvaktutdanning trer i kraft er det grunn til å tro at denne plattformen i den form den nå blir etablert vil falle bort.

Det vil allikevel være viktig at politidistriktene fortsatt har et møtested for samspill med aktører i serverings- og skjenkebransjen.

Også Oslo politidistrikt har tilsvarende anførsler:

I tråd med den standardisering av vekteropplæring som forslaget legger opp til kan det synes lite hensiktsmessig å videreføre Oslo politidistrikts praksis med å kreve at ordensvakter må delta på en dags opplæring i regi av politiet (Politiets dag) for å få godkjenning. Politiets dag er et tilleggskrav til ordinært ordensvaktkurs, og representerer i så måte et særkrav for å få godkjenning som ordensvakt i Oslo. Oslo politidistrikt ønsker likevel å fremme den positive effekten Politiets dag tilsynelatende har. Erfaringer tilsier at den kontakten og dialogen som etableres gjennom Politiets dag i stor grad bidrar til et bedre samarbeid mellom operative politistyrker og ordensvaktene. I tillegg fremstår politiets dag som en god anledning til å formidle politidistriktets utfordringer i forhold til ordens- og utelivsproblematikk.

På grunn av de gode erfaringene Oslo politidistrikt har med denne ordningen som en praktisk operativ tilnærming, er det ønskelig med en åpning i regelverket for lokal tilpasning av ordensvaktopplæringen.

Det foreslås inntatt i forskriften § 3-10 et tredje ledd som gir politidistriktene anledning til å bestemme tilleggskrav ut over standardisert ordensvaktkurs for å imøtekomme lokale utfordringer i utelivet.

Politidirektoratet vil slutte seg til høringsuttalelsene om at kontakten mellom politiet og ordensvaktene er viktig, også som kriminalitetsforebyggende tiltak. Vi forutsetter at politiet fortsatt skal være en bidragsyter i forbindelse med utdannelsen av ordensvakter. Med en standardisert opplæring av ordensvaktene, vil man imidlertid miste noe av den lokale tilpasningen i forbindelse med opplæringen. Dette må ivaretas på annen måte og det er derfor viktig at det lokalt arbeides med å opprettholde den tette kontakten mellom politiet og ordensvaktene. Vi ser behovet Oslo politidistrikt har når det gjelder å kunne ha særskilt kontakt med ordensvakter som skal arbeide i distriktet, ikke minst ordensvakter som er nyutdannet eller kommer fra andre steder. Det samme behovet antas å foreligge i forhold til byer i en del andre politidistrikter. Forslaget til en hjemmel i forskriften for å kunne ivareta er slikt behov støttes av Politidirektoratet.

Vandelsvurdering

Når det gjelder vandelsvurdering ved søknad om å utøve vaktvirksomhet, vil Politidirektoratet bemerke at de nye reglene innebærer merarbeid for politiet både i forbindelse med søknad om tillatelse til å utføre vaktvirksomhet og i forbindelse med den årlige kontrollen av vaktforetakene. Dette fordi utvidelsen av virkeområdet for vaktvirksomhetsloven til å omfatte egenvakt hold og utdanning av vektere, vil innebære at flere vaktforetak må vandelsjekkes av politiet i forbindelse med søknad om tillatelse, samt at også flere personkategorier på eiersiden i vaktforetakene vil bli gjenstand for vandelsvurdering fra politiets side. I forbindelse med ikrafttredelse av de nye reglene vil presset på politiet bli spesielt høyt.

Vi har ellers følgende merknad til forskrifteteksten i § 2-1 tredje ledd:

§ 2-1 tredje ledd lyder:

Politiet skal i tillegg til vurderingen av om kravet til tilfredsstillende vandel er oppfylt vurdere om personene som nevnt i første ledd bokstav a) til c) innehar nødvendig tillit og ikke anses uskikket til å utøve vaktvirksomhet på forsvarlig måte. Politidirektoratet utarbeider nærmere retningslinjer om politiets vandelsvurdering for å sikre forutsigbarhet og ensartet praksis.

Direktoratet foreslår at den markerte formuleringen ”innehar nødvendig tillit og ikke anses uskikket” endres til ”innehar nødvendig tillit og skikkethet”.

Politiattester

Når det gjelder vandelsvurdering av personer som skal ansettes i vaktforetak, er det det enkelte vaktforetak som skal foreta vandelsvurderingen på grunnlag av politiattest. Politidirektoratet har følgende merknad til forskrifteteksten i § 2-3:

§ 2-3 lyder:

Ved vurderingen av om kravet til tilfredsstillende vandel kan anses oppfylt skal det legges vekt på karakteren av anmerkede forhold, på tidspunktet for lovbruddet og på dets betydning for oppgavene som omfattes av ansettelsesforholdet eller vedkommendes egnethet som vekter. Det bør legges særlig vekt på anmerkninger om ulovlig bruk og befatning med rusmidler, ordensforstyrrelser, vinningskriminalitet og voldsforbrytelser.

Direktoratet foreslår at det markerte ”kan” tas ut.

Legitimasjonskort

Politidirektoratet har følgende merknad til forskrifteteksten i § 4-5:

Kortet skal være 54 x 58 mm (kredittkorttype) og inneholde følgende opplysninger:

Dette antas å være en skrivefeil – det riktige antas å være ”54 x 85 mm”.

Grunnutdanning

Av hensyn til rettsikkerheten både for vektere og for publikum er Politidirektoratet opptatt av at vekterne får en best mulig utdanning slik at de har nødvendig kunnskap og ferdigheter til å utføre oppgavene sine på en tilfredsstillende måte. Det er også viktig at alle vektere får den samme utdannelsen enten den skjer gjennom videregående skole eller som ”voksenopplæring”. Det er derfor viktig at også den utdannelsen av vektere som skjer utenfor videregående skole, legger de samme kompetansemålene til grunn. Vi ser at forskjellen på dagens opplæring av vektere er meget forskjellig, også fordi dagens krav til opplæring ikke etterlevs av hele bransjen. I tillegg til å sikre at alle vektere får tilstrekkelig opplæring, er det også viktig at det legges til rette for fleksibilitet i gjennomføringen av utdannelsen.

Erfaringen tilsier at det fortsatt vil være påkrevet med kontroll av at utdanningsinstitusjonene gjennomfører den obligatoriske opplæringen som pålagt. Selv med

det forholdsvis beskjedne kravet til opplæring vi har i dag, mottar vi uttalelser som viser at enkelte innen bransjen mener vekteropplæringen begrenser seg til introduksjonskurset på 15 timer, og at det er tilstrekkelig at vedkommende får litt praktisk opplæring i sin konkrete arbeidsoppgave. I den senere tid er det også avdekket at enkelte som er gitt tillatelse til å avholde kurs for vektere, utsteder kursbevis til personer som ikke har gjennomført nødvendig utdanning. Videre finnes det flere foretak som reklamerer med vekterkurs uten at de er gitt godkjenning til å avholde slike kurs. Dette innebærer at vi i dag kan ha vektere i tjeneste som enten mangler vekteropplæring eller har sterkt begrenset opplæring. Det er derfor viktig at kontrollen med utdanningen legges til en instans som kan foreta en uheldet kontroll. I dag er det politiet som har kontrollansvaret. For å lette kontrollarbeidet for politiet, er det viktig at det legges inn systemer som sikrer at ingen får kursbevis uten at vedkommende har gjennomført den obligatoriske utdanningen.

Når det gjelder kravene om at kun de som har gjennomført og bestått godkjent vekterutdanning kan utøve vaktvirksomhet, har Politidirektoratet mottatt signaler som tyder på at dette fortsatt er uklart. En av målsetningene med endring av loven og utarbeidelse av nye forskrifter har vært å klargjøre dette. Politidirektoratet foreslår derfor at teksten i § 3-1 første ledd endres ved at ”ansvarlig” strykes. Begrepet ”ansvarlig vaktjeneste” er benyttet i loven § 9. Vi er imidlertid redd for at denne formuleringen vil skape ny usikkerhet og nye muligheter for å omgå regelverket. Det er derfor viktig å presisere at den som ikke har gjennomført den aktuelle opplæringen og bestått eksamen, ikke kan arbeide som vekter. Som en videre presisering av dette anser vi det viktig at også § 3-6 annet ledd endres slik at det fremgår at eksamen skal avlegges umiddelbart etter at obligatoriske praksisopplæring er avsluttet, og at eksamen ikke kan avlegges senere enn seks måneder etter at utdanningen ble påbegynt.

Godkjenning av opplæringssteder

Det er politiet som er tillagt oppgaven med å godkjenne og kontrollere alle typer vaktforetak, både de som utfører tradisjonell vaktvirksomhet og de nye opplæringsinstitusjonene. Politidirektoratet har mottatt følgende kommentar på dette fra Rogaland politidistrikt:

Forslagene som omfattes i kapittel 3 om krav til utdanning, utdanningsinstitusjoner med mer medfører store endringer for politiet. Politidirektoratet bør fortsatt være den myndighet som godkjenner utdanningsprogram og lokaler for dette. Vi er ikke enige i at politiet skal ha ansvar for dette. Det bør være et overordnet organ som gir slik godkjenning for å sikre at kravene til opplæring blir de samme uavhengig hvor vaktforetakene har sin virksomhet. For politiets håndtering bør det være tilstrekkelig at det sendes inn dokumentasjon på at opplæringsprogrammet er godkjent. Politiet bør prioritere arbeidet med gjennomgang av årsrapporter, vandelskontroll av vektere og de ansvarlige i vaktelskapet samt besøkskontroll, jf. forslagene i forskriftens § 8-3 tom pkt 6.

Når det gjelder merknaden om at det er Politidirektoratet som overordnet organ som fortsatt skal godkjenne utdanningsprogrammene, synes dette å bero på en misforståelse. Slik Politidirektoratet har forstått forslaget i høringsnotatet, vil det ikke lenger foregå noen godkjenning av enkeltstående undervisningsprogram. Tanken er at det skal utarbeides et standardisert undervisningsprogram for alle kategorier opplæring, samt krav til instruktører og undervisningssteder. Vi mener derfor at politiet på grunnlag av de retningslinjene som utarbeides skal godkjenne de institusjonene som skal forestå undervisningen – på samme måte som de godkjenner de øvrige vaktforetakene. I tillegg må de kontrollere at de praktiske

forutsetningene for å kunne gjennomføre den utdanningen foretaket søker om er til stede. Dette omfatter kontroll av om de personene som foretaket skal benytte som instruktører oppfyller de krav som settes, at undervisningslokalene er i samsvar med de fastsatte krav og at foretaket har en fremdriftsplan for hvordan opplæringen er tenkt gjennomført. Politidirektoratet vil være klageinstans for avgjørelser truffet av politiet i disse sakene. At foretaket følger det fastsatte undervisningsprogrammet er en forutsetning for å få godkjenning. Politiet skal således ikke godkjenne noe undervisningsprogram. Politidirektoratet slutter seg derfor til forslaget om at politiet godkjenner foretakene som skal utføre opplæringen på lik linje med de øvrige vaktforetakene.

Politidirektoratet har lagt til grunn den samme antagelse som Oslo politidistrikt anfører:

Oslo politidistrikt antar at foretak som søker om godkjenning til å drive vekteropplæring i flere politidistrikter kan sende søknaden til det politidistrikt der foretaket har sitt hovedkontor, slik at man følger systemet for ordinær vaktvirksomhet jf. forskriften § 8-1, 2. ledd.

Av hensyn til en enhetlig og forutberegnelighet i behandling av søknader om tillatelse til å forestå utdanning av vektere anser Politidirektoratet at slike søknader burde behandles på ett sted. Direktoratet frykter at flyttingen av godkjenningen av utdanningsinstitusjoner fra sentralt organ til 27 politidistrikter, vil innebære at man mister en enhetlig vurdering og derved også likebehandling av søkerne. Erfaring fra andre saksområder tilsier at det er vanskelig gjennom regelverk og retningslinjer å opprettholde en enhetlig praksis. En forskjell i praksis vil også innebære fare for at foretak som ønsker tillatelse, vil henvende seg til det politidistriktet hvor de anser størst mulighet for å få innvilget søknaden. Ved at man ikke har et sentralt vaktvirksomhetsregister, vil det også være fare for at foretak som har fått avslag hos et politidistrikt søker på nytt i et annet distrikt og får tillatelse der. Denne faren er stor fordi man uten et egnet vaktvirksomhetsregister har liten mulighet for å sørge for at alle politidistriktene til enhver tid har oppdatert informasjon om vaktforetakene. Dersom det i ettertid oppdages at undervisningsforetak som blir godkjent av et politidistrikt, allerede hadde fått avslag på tilsvarende søknad ved et annet politidistrikt og således ikke skulle vært godkjent, vil det innebære mye arbeid å få tilbakekalt tillatelsen.

Vi viser for øvrig til side 1 i vårt høringsbrev hvor vi foreslår at godkjenning og kontroll av vaktforetakene overtas av andre enn politiet.

Krav til instruktører

Politidirektoratet er opptatt av at den faglige kompetansen hos instruktørene er god. Dette er særdeles viktig når det gjelder instruktører som skal forestå opplæring i adgangen til og begrensningen i bruk av makt. Vi er derfor enig i at slik undervisning bør forestås av kompetent personell. Rogaland politidistrikt har imidlertid følgende kommentar til forslaget:

Det er i forslagets § 3-17, krav til instruktørene, satt krav om god faglig kompetanse og erfaring i det aktuelle fag og fortsatt tilknyttet til sitt fagmiljø, f.eks. ansatt i politiet. Det gjøres oppmerksom på at dette kan være i strid med interne personalpolitiske retningslinjer for godkjenning av biverv og oppdrag utenfor ordinær tjeneste, med mindre dette blir en del av tjenesten.

Politidirektoratet er enig i det Rogaland politidistrikt anfører, og anser at undervisningen i regelverket rundt vekteres begrensede adgang til bruk av makt nettopp er en oppgave som bør tilligge politiet. Dette på samme måte som politiet har bistått i forbindelse med

opplæringen av ordensvakter. Dette vil ikke være personer som er ansatt/tilknyttet et opplæringssted som instruktører, men en representant fra det lokale politidistriktet.

Når det gjelder kravet om dokumentasjon av pedagogisk kompetanse har Troms politidistrikt påpekt:

Hva gjelder forskriftsforlaget hva gjelder krav til instruktører fremgår det av forslaget at instruktørene skal kunne dokumentere pedagogisk kompetanse. Det bør her være helt klart hvilke krav som stilles slik at dette er forutberegnetlig for søkerne samt enklere for politidistriktene ved saksbehandlingen.

Politidirektoratet slutter seg til at det tas sikte på å konkretisere kravet på en måte som gjør det mulig å praktisere dette på en enhetlig måte.

Bruk av hund

I forbindelse med endringen av vaktvirksomhetsloven ble det lagt til grunn at man også skulle regelfeste krav til hundeequipasjer som skulle benyttes i vaktjeneste. Dette kommer også frem i høringsforslaget § 5-2 annet ledd om bruk av hund der det fremgår:

Bruk av hund under utførelse av vaktjeneste må være godkjent av vaktforetaket. Vaktforetak som tillater bruk av hund under utførelse av vaktjeneste skal utarbeide egen instruks som angir krav til veterinærkontroll, merking, opplæring, båndføring og linelengde, samt foretakets godkjenningsprosedyre. Politidirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om opplæring og bruk av hund.

Slik bestemmelsen er utformet legger Politidirektoratet til grunn at det er det enkelte vaktforetak som godkjenner sine hundeequipasjer. Spørsmålet er hvordan det skal føres kontroll med at de ekipasjer som benyttes, fyller vilkårene. Dette problemet kommer sterkest frem i tilfellene der et enmannsforetak benytter hund i tjenesten som godkjent vaktforetak. Det er en del slike foretak rundt i landet. Slik forskriften lyder innebærer dette at utarbeidelse av instruks og godkjenningsprosedyre, samt godkjenning av hundeequipasjen, skal i varetas av samme person. Når det gjelder kontroll av de pålagte instruks og prosedyrer, vil dette kunne gjennomgås av kontrollmyndigheten i forbindelse med søknaden om å utøve vaktvirksomhet, samt ved dokumentkontroll av foretaket. Men hvem skal forestå den praktiske kontrollen at ekipasjen fyller kravene? Det bør være noen andre enn hundeføreren selv som vurderer om hunden er egnet til bruk som vekterhund (f eks vurdering av gemytt) og at den fyller de øvrige kravene til å kunne benyttes i vaktjeneste.

Loggføring og rapporteringsplikt ved bruk av makt

Oslo politidistrikt har i sin høringsuttalelse påpekt:

Forskriften § 6-3 fastsetter plikt for vaktvirksomhetsforetaket til å ha rutiner for føring av skriftlig logg over alle situasjonen som medfører bruk av makt. Oslo politidistrikt mener at krav om en skriftlig rapporteringsplikt er et nødvendig tiltak.

Loggføring av hendelser vil være viktig dokumentasjon for politiet og man antar at det også vil bidra til en bevisstgjøring av de som utfører vaktjeneste i forhold til maktbruken. Man ønsker imidlertid å påpeke at med det antallet fysiske utkastelser som finner sted på enkelte skjenkesteder i Oslo i helgene, vil dette kreve betydelige ressurser fra de aktuelle vaktters side.

Man fremhever imidlertid at kravet om at loggen skal føres "snaarest mulig etter bendelsen", vil gjøre det vanskelig for kontrollmyndighet å avgjøre om virksomheten har oppfylt kravet om loggføring. Oslo politidistrikt foreslår derfor at det fastsettes en konkret tidsfrist som angir når loggføring senest skal ha skjedd og føringen skal foreligge i undertegnet stand, for eksempel en uke.

Politidirektoratet slutter seg til dette forslaget.

Tilbakekall av tillatelse grunnet manglende levering av årsrapport

I sin høringsuttalelse anfører Oslo politidistrikt videre:

I høringsnotatet uttaler departementet at det etter purring rutinemessig bør sendes forhåndsvarsel om tilbakekall av tillatelse til virksomheter som ikke oppfyller lovfestet rapporteringsplikten jf. § 6-1. Oslo politidistrikt har erfaring med at mange vaktvirksomhetsforetak forsømmer plikten til å sende inn årsrapport, og så etter at purring er sendt.

Det fremheves imidlertid at et eventuelt tilbakekall vil kunne ha svært store konsekvenser avhengig av det aktuelle foretaks størrelse – flere foretak har hundrevis av ansatte i Oslo. Oslo politidistrikt har vurdert om det er et mer hensiktsmessig tiltak å anmelde foretak for overtrødelse av vaktvirksomhetsloven med foretaksstraff som konsekvens.

Politidirektoratet er enig med Oslo politidistrikt i at bestemmelsen om at manglende overholdelse av den lovfestede rapporteringsplikten skal medføre tilbakekall av tillatelsen til å utøve vaktvirksomhet, kan synes streng på grunn av konsekvensene dette kan medføre. Ikke minst gjelder dette store foretak med mange ansatte. På den annen side er det avgjørende for muligheten av å kunne føre en forsvarlig kontroll med foretakets virksomhet at den lovpålagte rapporteringen skjer innen tidsfristen. At foretak ikke overholder fristen, vil dessuten påføre kontrollmyndigheten ekstraarbeid. Dersom et foretak av saklige grunner ikke kan overholde fristen forutsettes det at foretaket innen fristen utløp tar kontakt med kontrollmyndigheten og ber om utsettelse. Det er også vanskelig å se at man skal kunne ha ulike regler for forskjellige foretak på grunnlag av antall ansatte. Overholdelsen av rapporteringsplikten er dessuten et forhold som vil kunne si noe om seriøsiteten i foretaket.

Kontroll av vaktforetakene

Det er nødvendig at det føres god kontroll med vekterbransjen. Som det fremgår innledningsvis, ser vi det ikke påkrevet at denne kontrollen må utføres av politiet. Det er imidlertid viktig at kontrollen foretas av et uhildet organ og at den foregår på en forsvarlig måte. De nye reglene innebærer mer arbeid for politiet – ikke minst når det gjelder kontrolloppgavene. Det lokale politiets gode kontakt opp mot vekterbransjen er også et viktig kriminalitetsforebyggende middel. Hvis politiet skal kunne utføre de pålagte oppgavene på den måte det er forutsatt, er det nødvendig å påse at de tildeles tilstrekkelig ressurser – både personell, kompetanse og verktøy (herunder vaktvirksomhetsregisteret).

Rogaland politidistrikt har kommet med følgende merknader, som Politidirektoratet stiller seg bak dersom politiet blir tillagt kontrollansvaret:

Nyordningen stiller krav som gjør at politiets godkjenninger, kontroll, oppfølging og samhandling vil medføre at det må ansettes nødvendige ressurser til dette, jf ovenfor mht til selvfinansiering.

Uten tilstrekkelig kontroll vil det kunne etableres miljøer og regimer med uheldige koblinger seg imellom.

Etter vår vurdering er det viktig at det er det lokale politidistrikt som fortsatt godkjenner og treffer de nødvendige vedtak, samt har kontrollansvaret. Dette for fortsatt å utnytte forvaltningssporets muligheter for en effektiv kriminalitetsforebygging.

Kvalitetsråd

Når det gjelder forslaget fra NHO om opprettelsen av et ”Kvalitetsråd” stiller Politidirektoratet seg negativt til dette. Det er viktig å få innspill fra bransjen når det gjelder utforming av regler og retningslinjer, og ser positivt på at bransjen organiserer seg med f eks et kontaktpunkt som kan benyttes i forbindelse med høringer, spørsmål osv fra politiet eller andre myndigheter. Vi ser imidlertid ikke noe behov for at bransjen gjennom et ”Kvalitetsråd” skal delta i saksbehandlingen eller kontrollen av vaktforetak. Som det er påpekt tidligere i dette brevet er det viktig at kontrollen gjennomføres av en instans uten bindinger til bransjen.

To av høringsinstansene har hatt kommentarer til forslaget om ”Kvalitetsråd”, og Politidirektoratet slutter seg til disse. Dette gjelder Rogaland politidistrikt:

Forslaget om etablering av ”Kvalitetsråd” og at dette skal kunne levere bidrag til saksbehandling stiller en seg sterkt tvilende til. Det er politiet som skal være tilsynsmyndighet og det bør ikke etableres sideordnede tilsynsmyndigheter. Dette vil være problematisk i forhold til utøvelse av lov og regler med mer.

og Oslo politidistrikt:

NHO har fremmet forslag om opprettelse av et Kvalitetsråd sammensatt av offentlige myndigheter og aktører i sikkerhetsbransjen. Oslo politidistrikt er positive til samarbeid og kunnskapsdeling med sikkerhetsbransjen. Man er imidlertid enig i departementets vurdering at kontroller og vurdering av de enkelte foretakene er en myndighetsoppgave som bør utføres av politiet.

Oslo politidistrikt ønsker å fremheve viktigheten av å skille mellom kunnskapsutveksling og samarbeid med sikkerhetsbransjen på den ene siden og de kontrollfunksjoner som politiet skal ivareta på den annen side. NHO har fremmet at et Kvalitetsråd kan innhente nøytrale og kvalifiserte inspektører. Man anser at saksbehandlere i politiet som i dag har ansvar for kontroll innehar både den nødvendige nøytralitet og kvalifikasjoner.

Gebyr

Når det gjelder høringsnotatets forslag om gebyrene som innbetales i forbindelse med politiets behandling av søknader osv i saker vedrørende vaktvirksomhet, slutter Politidirektoratet seg til de kommentarene som vi har mottatt fra

Agder politidistrikt:

Agder politidistrikt er av den oppfatning at forslaget vil innebære merarbeid for politiet. Det legges opp til en lavere inngangsbillett for etablering av vaktvirksomhet, og derved sannsynligvis flere aktører, og videre gis det hjemmel for en utvidet kontroll av involverte parter i forbindelse med etablering. Riktignok vil dagens arbeidsoppgaver knyttet til dørverter/ordensvakter bortfalle, men dette vil ikke utligne merarbeid ved flere vaktsekskap og økt kontroll. Gebyrinntektene bør derfor også dekke dette merarbeidet.

Rogaland politidistrikt:

Det er foreslått at gebyret for politiets arbeid med søknadsbehandling, endringsbehandling og kontroll skal dekke politiets kostnader forbundet med dette. En bør etablere gebyrordninger som er lett å administrere. Forslagene gir signaler om at det er nødvendig med økte ressurser for å utføre de nødvendige oppgaver som er foreslått, noe som støttes.

Troms politidistrikt:

En konstaterer videre at det er lagt til grunn at politiets merutgifter som følge av de nye oppgaver som blir pålagt politiet forventes å kunne dekkes innenfor den nye foreslåtte gebyrordning. For eksempel fremgår det nå at politidistriktene skal ha besøkskontroll også hos de selskaper som har sitt hovedkontor i andre politidistrikt. Dette har ikke vært gjort tidligere i Troms politidistrikt og en beregner at det vil medgå en del ressurser til dette. Troms politidistrikt stiller seg meget tvilende til at de økte merutgifter for politiet vil kunne dekkes innenfor den foreslåtte gebyrordning. En viser videre til at politiet allerede første halvdel av 2011 må påregne et betydelig merarbeid av søknader om tillatelse til å drive med vaktvirksomhet samt at en må påregne mye tid til informasjon og veiledning til alle som vil ha spørsmål. Dette må en påregne blir av at betydelig omfang.

En vil videre påpeke at det timeantall som er lagt til grunn for kontroll av små vaktsekskap vil være for lite i Nord-Norge da det er lange reiseavstander for kontroll av enkelte foretak.

Behov for et vaktvirksomhetsregister

Dersom politiet skal kunne utføre den kontrollen av vaktvirksomhetsbransjen som den er pålagt i henhold til det nye regelverket, er det viktig at man får til et funksjonelt vaktvirksomhetsregister med de nødvendige applikasjoner for å kunne gjennomføre en effektiv kontroll og oppfølging av bransjen, også sett hen til riksrevisjonens krav.

Dette har også kommet til uttrykk i høringsrunden fra Troms politidistrikt:

Videre ser en det som en fordel at det nye landsomfattende elektroniske vaktvirksomhetsregistrert hadde vært på plass før lov og forskrift trådte i kraft. Det systemet som forefinnes i dag er for dårlig.

Og Agder politidistrikt:

Vaktvirksomhetsregisterets betydning som suksessfaktor for politiets kontrollutøvelse innebærer at registeret må ferdigstilles innen forskriften trer i kraft. Blant annet opplysningsplikten fordrer et slikt system. Finansieringen bør tas av gebyrinntektene, og øremerkes formålet.

Overgangsbestemmelser med hensyn til utdanning

En stor utfordring er overgangsordningene når det gjelder utdannelsen. Det vil ta tid før et nytt utdanningsprogram er klart, og i mellomtiden må den gjeldende ordningen fortsette.

Den kvantitativt antatt største kategorien som berøres er ordensvaktene. Ved ikrafttredelse av lovendringen stilles det krav om at godkjente ordensvakter også skal ha vekterutdannelse og være tilknyttet et godkjent vaktforetak. Mange av dagens ordensvakter som kun har ordensvaktkurs, arbeider selvstendig. I høringsnotatet ber Justisdepartementet om at Politidirektoratet i forbindelse med ikrafttredelsen av regelverket ”ber politidistriktene om å gjennomgå sine serveringssteder for å sørge for at de som burde ha pålegg om godkjente ordensvakter, får det?”.

I sitt hørings svar sier Rogaland politidistrikt:

I Rogaland politidistrikt er det et stort antall personer som pr i dag har gjennomført lokalt ordensvaktkurs og som er godkjent til 30.06.2012. Det er sendt ut pålegg til aktuelle utesteder om bruk av politigodkjente ordensvakter. Gjennomgang av vedtakene med revurdering av utsendte pålegg vil imidlertid bli en oppgave som vil kreve mye tid.

Det vil også i en overgangsfase bli stort behov for opplæring av nye vektere med spesialkurs, og det vil være mange som har gjennomført ordensvaktkurs, men som ikke har vekterkurs.

Utdanningskapasiteten hos godkjente kursarrangører kan bli en flaskehals for å dekke behovet for vektere med spesialkurs. Endringen vil føre til store merutgifter for serveringsbransjen, men herfra har en ikke kommentar til dette. Endringsforslaget vil føre til krav om økt kompetanse for ordensvaktene noe vi ser en klar fordel med.

Agder politidistrikt uttaler i sitt hørings svar:

Agder politidistrikt mener videre at det er viktig å videreføre kompetanseoppbygging av dørverter/ ordensvakter inntil nytt utdanningsregime foreligger. Det anmodes derfor at det signaliseres at dagens politigodkjente dørvert/ ordensvaktkurs kan godkjennes som tilleggs/ spesialutdanning for vektere i en overgangsperiode. Vi risikerer ellers en stans i dette voldsforebyggende tiltaket inntil det blir etablert andre løsninger.

Inntil man har et nytt opplæringsprogram på plass og godkjent de nye utdanningsinstitusjonene, er Politidirektoratet enig i at dagens godkjenninger opprettholdes inntil videre. Dette innebærer at de som har godkjent ordensvaktkurs før den nye ordningen trer i kraft, kan ta dagens vekterkurs og deretter arbeide som vekter/ordensvakt. Disse vil da først falle inn under det nye opplæringsregimet når de skal regodkjennes. Dette er i samsvar med Politidirektoratets forståelse av overgangsbestemmelsen.

Frister for søknader om å drive opplæring i vaktjeneste, samt for fortsettelse eller avvikling av egenvakthold

Troms politidistrikt uttaler i sitt hørings svar:

Hva gjelder de foreslåtte overgangsordninger er en imidlertid usikker på om tidsfristene vil være tilstrekkelig romslig for politiet og andre aktører til å foreta endringer for å tilfredsstille kravene i den nye forskriften samt endringsloven. En mulighet kan være at departementet vurderer en utsettelse av den foreslåtte ikrafttredelsen 1. januar 2011.

Politidirektoratet anser at de foreslåtte frister for å søke om tillatelser eller avvikle virksomheten er tilstrekkelig romslige. Det er viktig at de berørte virksomheter så raskt som mulig setter i gang prosessen med å gjennomgå og vurdere sin stilling med hensyn til hvordan man ønsker å innrette seg for å oppfylle de nye kravene til å kunne fortsette sin opplæringsvirksomhet. Prosessen vil medføre mange søknader og stort arbeidspress på de i politiet som har ansvaret for disse sakene. Det er derfor viktig at det tas hensyn til at politiet må få tilstrekkelig tid til å kunne foreta en forsvarlig behandling. De virksomheter som søker om tillatelser vil i kunne fortsette sin virksomhet inntil søknaden er avgjort.

Med hilsen

Vidar Refvik
ass. politidirektør

Steinar Talgø
seksjonssjef

Saksbehandler:
Benthe Huse
Tlf: 23 36 42 18

POLITIET

POLITIDIREKTORATET

Det kongelige justis- og politidepartement
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres referanse
201003185

Vår referanse
2010/02453-4 008

Dato
30.11.2010

Høringssvar - Forslag til ny vaktvirksomhetsforskrift

Det vises til Justisdepartementets høringsbrev av 10. september 2010 vedrørende ny forskrift for vaktvirksomhet.

Politidirektoratet har forelagt saken for alle politidistriktene og Sysselmannen på Svalbard, samt for Økokrim, Kripos og Politihøgskolen. Vi har imidlertid i etterkant merket oss at også Justisdepartementet har sendt forskriften på høring til politimestrene, og antar derfor at en del politidistrikter vil sende sine uttalelser direkte til departementet.

Vi har mottatt svar fra Troms politidistrikt, Rogaland politidistrikt og Politihøgskolen. Videre har vi mottatt kopi av høringssvaret fra Agder politidistrikt og Oslo politidistrikt til Justisdepartementet. Politihøgskolen hadde ingen merknader til forslaget. Innspill fra disse høringsuttalelsene er innarbeidet i denne høringsuttalelsen. Kopi av uttalelsen fra Troms politidistrikt, Rogaland politidistrikt og Politihøgskolen følger vedlagt.

Politidirektoratet er generelt enig i det som fremkommer i høringsutkastet. I tillegg til enkelte merknader til utvalgte områder, ønsker Politidirektoratet på generelt grunnlag å understreke at kontrollen med vaktforetak binder ikke ubetydelig ressurser i politiet. Dette er ressurser som burde vært benyttet til politiets primæroppgave, kriminalitetsbekjempelsen.

Politidirektoratet vil i første omgang vurdere om kontrollen med vaktforetak er en politioppgave som kan sentraliseres i ett politidistrikt/politienhet. Foruten at dette vil medføre økt kompetanse for det personell som skal står for utførelsen av politiets kontrolloppgaver, vil det også bli enklere å prioritere oppgavene når dette er hovedoppgavene og ikke må prioriteres i forhold til andre viktige politioppgaver. Den stedlige kontrollen av vektforetak, vil likevel måtte skje i samarbeid med lokalt politiet.

Justisdepartementet bør snarest mulig vurdere om ikke godkjenning og kontroll av vaktforetak burde legges til et organ utenfor politiet. Dette burde være oppgaver som et allerede etablert tilsyn, for eksempel lotteritilsynet, kan ta seg av. Utgiftene ved godkjenning og kontroll kan i sin helhet dekket gjennom gebyrinntekter fra vaktforetakene. På samme

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Hammersborggata 12
Tlf: 23 36 41 00 Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Org. nr.: 982 531 950 mva
Bankgiro: 7694.05.02388

måte bør et sentralt vaktvirksomhetsregister etableres hos denne godkjennings- og kontrollmyndigheten.

Vandelskontroll som foretas av politiet bør legges til ett sted.

For øvrig har vi følgende bemerkninger til det eksisterende høringsforslaget.

Arrangementvakt hold

Etter lovendringen skal vaktvirksomhetsloven med forskrifter også gjelde for egenvakt hold. Lovendringen vil ha betydning for blant annet vakt hold på arrangementer. Når det gjelder planlegging og pålegg om vakt hold ved arrangementer uttaler Rogaland politidistrikt i sitt hørings svar følgende:

”Vi støtter forslaget om at det i forskriften kommer bestemmelse om at arrangøren skal utarbeide en risikovurdering ved søknad om gjennomføring av arrangement som krever vakt hold. Dette fremgår allerede i dag i eget instruksverk i Rogaland politidistrikt. Det vises for øvrig til utsendt veileder fra Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap som gir en detaljert oversikt over krav til arrangør for gjennomføring av arrangement. Det poengteres her at politiet har hjemmel til å pålegge arrangør betaling for politivakt hold ut i fra ordens- og trafikkmessige forhold. Vurderingen om bruk av vektere under arrangement skal dog ikke føre til at politiet sin tilstedeværelse reduseres.”

Politidirektoratet vil understreke viktigheten av at arrangøren skal utarbeide en risikovurdering. Når det gjelder vurderingen av og pålegg til arrangøren om bruk av vektere, slutter Politidirektoratet seg til det Rogaland politidistrikt påpeker om at vektere ikke kan erstatte bruk av politivakt hold på arrangementer. Grunnlaget for pålegg om politivakt hold er et annet og skal ivareta andre utfordringer i forbindelse med avviklingen av et arrangement enn de oppgavene kravet om vektere skal dekke. Begge deler må imidlertid inngå i en totalvurdering. Det vil derfor være viktig med en god kommunikasjon mellom politiet og arrangøren for å sikre en forsvarlig avvikling av arrangementet.

Ordensvakter

Utvidelsen av vaktvirksomhetsloven til å omfatte egenvakt hold får også betydning for ordensvaktene ved serveringssteder. Politidirektoratet er fornøyd med at ordensvakt tjenesten nå er blitt en del av vaktvirksomheten, og underlagt vaktvirksomhetsloven. Å arbeide som ordensvakt på serveringssteder er en oppgave som i høyeste grad krever både kunnskap og personlig egnethet. Tidligere ble ordensvakter godkjent etter å ha gjennomført ordensvakt kurs godkjent av det lokale politidistrikt, og hvor politiet også ofte bidro til undervisningen. Det er fremkommet bekymring for at den nye opplæringen vil medføre at politiet mister kontakten med ordensvaktene. I høringsuttalelsen fra Rogaland heter det:

Rogaland politidistrikt har fram til juni 2010 forestått all ordensvakt opplæring selv. I henhold til nye retningslinjer har vi nå godkjent flere nye kurs som blir avholdt av ulike kursarrangører.

Vi har dog stillet som vilkår for godkjenningen at politiet skal ha 2 timer til informasjon om politirelaterte forhold og samarbeide. Dette er også et vilkår for å kunne søke godkjenning som ordensvakt. Politiet administrerer ordningen og fastsetter egne dager når politiets timer finner sted. Det er utarbeidet et felles konsept som blir gjennomgått.

Dette ser man på som et viktig kriminalitetsforebyggende tiltak.

Når ny ordensvaktutdanning trer i kraft er det grunn til å tro at denne plattformen i den form den nå blir etablert vil falle bort.

Det vil allikevel være viktig at politidistriktene fortsatt har et møtested for samspill med aktører i serverings- og skjenkebransjen.

Også Oslo politidistrikt har tilsvarende anførsler:

I tråd med den standardisering av vekteropplæring som forslaget legger opp til kan det synes lite hensiktsmessig å videreføre Oslo politidistrikts praksis med å kreve at ordensvakter må delta på en dags opplæring i regi av politiet (Politiets dag) for å få godkjenning. Politiets dag er et tilleggskrav til ordinært ordensvaktkurs, og representerer i så måte et særkrav for å få godkjenning som ordensvakt i Oslo. Oslo politidistrikt ønsker likevel å fremme den positive effekten Politiets dag tilsynelatende har. Erfaringer tilsier at den kontakten og dialogen som etableres gjennom Politiets dag i stor grad bidrar til et bedre samarbeid mellom operative politistyrker og ordensvaktene. I tillegg fremstår politiets dag som en god anledning til å formidle politidistriktets utfordringer i forhold til ordens- og utelivsproblematikk.

På grunn av de gode erfaringene Oslo politidistrikt har med denne ordningen som en praktisk operativ tilnærming, er det ønskelig med en åpning i regelverket for lokal tilpasning av ordensvaktopplæringen.

Det foreslås inntatt i forskriften § 3-10 et tredje ledd som gir politidistriktene anledning til å bestemme tilleggskrav ut over standardisert ordensvaktkurs for å imøtekomme lokale utfordringer i utelivet.

Politidirektoratet vil slutte seg til høringsuttalelsene om at kontakten mellom politiet og ordensvaktene er viktig, også som kriminalitetsforebyggende tiltak. Vi forutsetter at politiet fortsatt skal være en bidragsyter i forbindelse med utdannelsen av ordensvakter. Med en standardisert opplæring av ordensvaktene, vil man imidlertid miste noe av den lokale tilpasningen i forbindelse med opplæringen. Dette må ivaretas på annen måte og det er derfor viktig at det lokalt arbeides med å opprettholde den tette kontakten mellom politiet og ordensvaktene. Vi ser behovet Oslo politidistrikt har når det gjelder å kunne ha særskilt kontakt med ordensvakter som skal arbeide i distriktet, ikke minst ordensvakter som er nyutdannet eller kommer fra andre steder. Det samme behovet antas å foreligge i forhold til byer i en del andre politidistrikter. Forslaget til en hjemmel i forskriften for å kunne ivareta er slikt behov støttes av Politidirektoratet.

Vandelsvurdering

Når det gjelder vandelsvurdering ved søknad om å utøve vaktvirksomhet, vil Politidirektoratet bemerke at de nye reglene innebærer merarbeid for politiet både i forbindelse med søknad om tillatelse til å utføre vaktvirksomhet og i forbindelse med den årlige kontrollen av vaktforetakene. Dette fordi utvidelsen av virkeområdet for vaktvirksomhetsloven til å omfatte egenvakthold og utdanning av vektere, vil innebære at flere vaktforetak må vandelsjekkes av politiet i forbindelse med søknad om tillatelse, samt at også flere personkategorier på eiersiden i vaktforetakene vil bli gjenstand for vandelsvurdering fra politiets side. I forbindelse med ikrafttredelse av de nye reglene vil presset på politiet bli spesielt høyt.

Vi har ellers følgende merknad til forskrifteteksten i § 2-1 tredje ledd:

§ 2-1 tredje ledd lyder:

Politiet skal i tillegg til vurderingen av om kravet til tilfredsstillende vandel er oppfylt vurdere om personene som nevnt i første ledd bokstav a) til c) innehar nødvendig tillit og ikke anses uskikket til å utøve vaktvirksomhet på forsvarlig måte. Politidirektoratet utarbeider nærmere retningslinjer om politiets vandelsvurdering for å sikre forutsigbarhet og ensartet praksis.

Direktoratet foreslår at den markerte formuleringen ”innehar nødvendig tillit og ikke anses uskikket” endres til ”innehar nødvendig tillit og skikkethet”.

Politiattester

Når det gjelder vandelsvurdering av personer som skal ansettes i vaktforetak, er det det enkelte vaktforetak som skal foreta vandelsvurderingen på grunnlag av politiattest.

Politidirektoratet har følgende merknad til forskrifteteksten i § 2-3:

§ 2-3 lyder:

Ved vurderingen av om kravet til tilfredsstillende vandel kan anses oppfylt skal det legges vekt på karakteren av anmerkede forhold, på tidspunktet for lovbruddet og på dets betydning for oppgavene som omfattes av ansettelsesforholdet eller vedkommendes egnethet som vekter. Det bør legges særlig vekt på anmerkninger om ulovlig bruk og befatning med rusmidler, ordensforstyrrelser, vinningskriminalitet og voldsforbrytelser.

Direktoratet foreslår at det markerte ”kan” tas ut.

Legitimasjonskort

Politidirektoratet har følgende merknad til forskrifteteksten i § 4-5:

Kortet skal være 54 x 58 mm (kredittkorttype) og inneholde følgende opplysninger:

Dette antas å være en skrivefeil – det riktige antas å være ”54 x 85 mm”.

Grunnutdanning

Av hensyn til rettsikkerheten både for vektere og for publikum er Politidirektoratet opptatt av at vekterne får en best mulig utdanning slik at de har nødvendig kunnskap og ferdigheter til å utføre oppgavene sine på en tilfredsstillende måte. Det er også viktig at alle vektere får den samme utdannelsen enten den skjer gjennom videregående skole eller som ”voksenopplæring”. Det er derfor viktig at også den utdannelsen av vektere som skjer utenfor videregående skole, legger de samme kompetansemålene til grunn. Vi ser at forskjellen på dagens opplæring av vektere er meget forskjellig, også fordi dagens krav til opplæring ikke etterleveres av hele bransjen. I tillegg til å sikre at alle vektere får tilstrekkelig opplæring, er det også viktig at det legges til rette for fleksibilitet i gjennomføringen av utdannelsen.

Erfaringen tilsier at det fortsatt vil være påkrevet med kontroll av at utdanningsinstitusjonene gjennomfører den obligatoriske opplæringen som pålagt. Selv med

det forholdsvis beskjedne kravet til opplæring vi har i dag, mottar vi uttalelser som viser at enkelte innen bransjen mener vekteropplæringen begrenser seg til introduksjonskurset på 15 timer, og at det er tilstrekkelig at vedkommende får litt praktisk opplæring i sin konkrete arbeidsoppgave. I den senere tid er det også avdekket at enkelte som er gitt tillatelse til å avholde kurs for vektere, utsteder kursbevis til personer som ikke har gjennomført nødvendig utdanning. Videre finnes det flere foretak som reklamerer med vekterkurs uten at de er gitt godkjenning til å avholde slike kurs. Dette innebærer at vi i dag kan ha vektere i tjeneste som enten mangler vekteropplæring eller har sterkt begrenset opplæring. Det er derfor viktig at kontrollen med utdanningen legges til en instans som kan foreta en uhildet kontroll. I dag er det politiet som har kontrollansvaret. For å lette kontrollarbeidet for politiet, er det viktig at det legges inn systemer som sikrer at ingen får kursbevis uten at vedkommende har gjennomført den obligatoriske utdanningen.

Når det gjelder kravene om at kun de som har gjennomført og bestått godkjent vekterutdanning kan utøve vaktvirksomhet, har Politidirektoratet mottatt signaler som tyder på at dette fortsatt er uklart. En av målsetningene med endring av loven og utarbeidelse av nye forskrifter har vært å klargjøre dette. Politidirektoratet foreslår derfor at teksten i § 3-1 første ledd endres ved at ”ansvarlig” strykes. Begrepet ”ansvarlig vaktjeneste” er benyttet i loven § 9. Vi er imidlertid redd for at denne formuleringen vil skape ny usikkerhet og nye muligheter for å omgå regelverket. Det er derfor viktig å presisere at den som ikke har gjennomført den aktuelle opplæringen og bestått eksamen, ikke kan arbeide som vekter. Som en videre presisering av dette anser vi det viktig at også § 3-6 annet ledd endres slik at det fremgår at eksamen skal avlegges umiddelbart etter at obligatoriske praksisopplæring er avsluttet, og at eksamen ikke kan avlegges senere enn seks måneder etter at utdanningen ble påbegynt.

Godkjenning av opplæringssteder

Det er politiet som er tillagt oppgaven med å godkjenne og kontrollere alle typer vaktforetak, både de som utfører tradisjonell vaktvirksomhet og de nye opplæringsinstitusjonene. Politidirektoratet har mottatt følgende kommentar på dette fra Rogaland politidistrikt:

Forslagene som omfattes i kapittel 3 om krav til utdanning, utdanningsinstitusjoner med mer medfører store endringer for politiet. Politidirektoratet bør fortsatt være den myndighet som godkjenner utdanningsprogram og lokaler for dette. Vi er ikke enige i at politiet skal ha ansvar for dette. Det bør være et overordnet organ som gir slik godkjenning for å sikre at kravene til opplæring blir de samme uavhengig hvor vaktforetakene har sin virksomhet. For politiets håndtering bør det være tilstrekkelig at det sendes inn dokumentasjon på at opplæringsprogrammet er godkjent. Politiet bør prioritere arbeidet med gjennomgang av årsrapporter, vandelskontroll av vektere og de ansvarlige i vaktelskapet samt besøkskontroll, jf. forslagene i forskriftens § 8-3 tom pkt 6.

Når det gjelder merknaden om at det er Politidirektoratet som overordnet organ som fortsatt skal godkjenne utdanningsprogrammene, synes dette å bero på en misforståelse. Slik Politidirektoratet har forstått forslaget i høringsnotatet, vil det ikke lenger foregå noen godkjenning av enkeltstående undervisningsprogram. Tanken er at det skal utarbeides et standardisert undervisningsprogram for alle kategorier opplæring, samt krav til instruktører og undervisningssteder. Vi mener derfor at politiet på grunnlag av de retningslinjene som utarbeides skal godkjenne de institusjonene som skal forestå undervisningen – på samme måte som de godkjenner de øvrige vaktforetakene. I tillegg må de kontrollere at de praktiske

forutsetningene for å kunne gjennomføre den utdanningen foretaket søker om er til stede. Dette omfatter kontroll av om de personene som foretaket skal benytte som instruktører oppfyller de krav som settes, at undervisningslokalene er i samsvar med de fastsatte krav og at foretaket har en fremdriftsplan for hvordan opplæringen er tenkt gjennomført. Politidirektoratet vil være klageinstans for avgjørelser truffet av politiet i disse sakene. At foretaket følger det fastsatte undervisningsprogrammet er en forutsetning for å få godkjenning. Politiet skal således ikke godkjenne noe undervisningsprogram. Politidirektoratet slutter seg derfor til forslaget om at politiet godkjenner foretakene som skal utføre opplæringen på lik linje med de øvrige vaktforetakene.

Politidirektoratet har lagt til grunn den samme antagelse som Oslo politidistrikt anfører:

Oslo politidistrikt antar at foretak som søker om godkjenning til å drive vekteropplæring i flere politidistrikter kan sende søknaden til det politidistrikt der foretaket har sitt hovedkontor, slik at man følger systemet for ordinær vaktvirksomhet jf. forskriften § 8-1, 2. ledd.

Av hensyn til en enhetlig og forutberegnelighet i behandling av søknader om tillatelse til å forestå utdanning av vektere anser Politidirektoratet at slike søknader burde behandles på ett sted. Direktoratet frykter at flyttingen av godkjenningen av utdanningsinstitusjoner fra sentralt organ til 27 politidistrikter, vil innebære at man mister en enhetlig vurdering og derved også likebehandling av søkerne. Erfaring fra andre saksområder tilsier at det er vanskelig gjennom regelverk og retningslinjer å opprettholde en enhetlig praksis. En forskjell i praksis vil også innebære fare for at foretak som ønsker tillatelse, vil henvende seg til det politidistriktet hvor de anser størst mulighet for å få innvilget søknaden. Ved at man ikke har et sentralt vaktvirksomhetsregister, vil det også være fare for at foretak som har fått avslag hos et politidistrikt søker på nytt i et annet distrikt og får tillatelse der. Denne faren er stor fordi man uten et egnet vaktvirksomhetsregister har liten mulighet for å sørge for at alle politidistriktene til enhver tid har oppdatert informasjon om vaktforetakene. Dersom det i ettertid oppdages at undervisningsforetak som blir godkjent av et politidistrikt, allerede hadde fått avslag på tilsvarende søknad ved et annet politidistrikt og således ikke skulle vært godkjent, vil det innebære mye arbeid å få tilbakekalt tillatelsen.

Vi viser for øvrig til side 1 i vårt høringsbrev hvor vi foreslår at godkjenning og kontroll av vaktforetakene overtas av andre enn politiet.

Krav til instruktører

Politidirektoratet er opptatt av at den faglige kompetansen hos instruktørene er god. Dette er særdeles viktig når det gjelder instruktører som skal forestå opplæring i adgangen til og begrensningen i bruk av makt. Vi er derfor enig i at slik undervisning bør forestås av kompetent personell. Rogaland politidistrikt har imidlertid følgende kommentar til forslaget:

Det er i forslagets § 3-17, krav til instruktørene, satt krav om god faglig kompetanse og erfaring i det aktuelle fag og fortsatt tilknyttet til sitt fagmiljø, f.eks ansatt i politiet. Det gjøres oppmerksom på at dette kan være i strid med interne personalpolitiske retningslinjer for godkjenning av biverv og oppdrag utenfor ordinær tjeneste, med mindre dette blir en del av tjenesten.

Politidirektoratet er enig i det Rogaland politidistrikt anfører, og anser at undervisningen i regelverket rundt vekteres begrensede adgang til bruk av makt nettopp er en oppgave som bør tilligge politiet. Dette på samme måte som politiet har bistått i forbindelse med

opplæringen av ordensvakter. Dette vil ikke være personer som er ansatt/tilknyttet et opplæringssted som instruktører, men en representant fra det lokale politidistriktet.

Når det gjelder kravet om dokumentasjon av pedagogisk kompetanse har Troms politidistrikt påpekt:

Hva gjelder forskriftsforlaget hva gjelder krav til instruktører fremgår det av forslaget at instruktørene skal kunne dokumentere pedagogisk kompetanse. Det bør her være helt klart hvilke krav som stilles slik at dette er forutberegnetlig for søkerne samt enklere for politidistriktene ved saksbehandlingen.

Politidirektoratet slutter seg til at det tas sikte på å konkretisere kravet på en måte som gjør det mulig å praktisere dette på en enhetlig måte.

Bruk av hund

I forbindelse med endringen av vaktvirksomhetsloven ble det lagt til grunn at man også skulle regelfeste krav til hundeequipasjer som skulle benyttes i vaktjeneste. Dette kommer også frem i høringsforslaget § 5-2 annet ledd om bruk av hund der det fremgår:

Bruk av hund under utførelse av vaktjeneste må være godkjent av vaktforetaket. Vaktforetak som tillater bruk av hund under utførelse av vaktjeneste skal utarbeide egen instruks som angir krav til veterinærkontroll, merking, opplæring, båndføring og linelengde, samt foretakets godkjenningprosedyre. Politidirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om opplæring og bruk av hund.

Slik bestemmelsen er utformet legger Politidirektoratet til grunn at det er det enkelte vaktforetak som godkjenner sine hundeequipasjer. Spørsmålet er hvordan det skal føres kontroll med at de ekipasjer som benyttes, fyller vilkårene. Dette problemet kommer sterkest frem i tilfellene der et enmannsforetak benytter hund i tjenesten som godkjent vaktforetak. Det er en del slike foretak rundt i landet. Slik forskriften lyder innebærer dette at utarbeidelse av instruks og godkjenningprosedyre, samt godkjenning av hundeequipasjen, skal i varetas av samme person. Når det gjelder kontroll av de pålagte instruks og prosedyrer, vil dette kunne gjennomgås av kontrollmyndigheten i forbindelse med søknaden om å utøve vaktvirksomhet, samt ved dokumentkontroll av foretaket. Men hvem skal forestå den praktiske kontrollen at ekipasjen fyller kravene? Det bør være noen andre enn hundeføreren selv som vurderer om hunden er egnet til bruk som vokterhund (f eks vurdering av gemytt) og at den fyller de øvrige kravene til å kunne benyttes i vaktjeneste.

Loggføring og rapporteringsplikt ved bruk av makt

Oslo politidistrikt har i sin høringsuttalelse påpekt:

Forskriften § 6-3 fastsetter plikt for vaktvirksomhetsforetaket til å ha rutiner for føring av skriftlig logg over alle situasjonen som medfører bruk av makt. Oslo politidistrikt mener at krav om en skriftlig rapporteringsplikt er et nødvendig tiltak.

Loggføring av hendelser vil være viktig dokumentasjon for politiet og man antar at det også vil bidra til en bevisstgjøring av de som utfører vaktjeneste i forhold til maktbruken. Man ønsker imidlertid å påpeke at med det antallet fysiske utkastelser som finner sted på enkelte skjenkesteder i Oslo i helgene, vil dette kreve betydelige ressurser fra de aktuelle vaktters side.

Man fremhever imidlertid at kravet om at loggen skal føres "snaest mulig etter bendelsen", vil gjøre det vanskelig for kontrollmyndighet å avgjøre om virksomheten har oppfylt kravet om loggføring. Oslo politidistrikt foreslår derfor at det fastsettes en konkret tidsfrist som angir når loggføring senest skal ha skjedd og føringen skal foreligge i undertegnet stand, for eksempel en uke.

Politidirektoratet slutter seg til dette forslaget.

Tilbakekall av tillatelse grunnet manglende levering av årsrapport

I sin høringsuttalelse anfører Oslo politidistrikt videre:

I høringsnotatet uttaler departementet at det etter purring rutinemessig bør sendes forhåndsvarsel om tilbakekall av tillatelse til virksomheter som ikke oppfyller lovfestet rapporteringsplikten jf. § 6-1. Oslo politidistrikt har erfaring med at mange vaktvirksomhetsforetak forsømmer plikten til å sende inn årsrapport, og så etter at purring er sendt.

Det fremheves imidlertid at et eventuelt tilbakekall vil kunne ha svært store konsekvenser avhengig av det aktuelle foretaks størrelse – flere foretak har hundrevis av ansatte i Oslo. Oslo politidistrikt har vurdert om det er et mer hensiktsmessig tiltak å anmelde foretak for overtrødelse av vaktvirksomhetsloven med foretaksstraff som konsekvens.

Politidirektoratet er enig med Oslo politidistrikt i at bestemmelsen om at manglende overholdelse av den lovfestede rapporteringsplikten skal medføre tilbakekall av tillatelsen til å utøve vaktvirksomhet, kan synes streng på grunn av konsekvensene dette kan medføre. Ikke minst gjelder dette store foretak med mange ansatte. På den annen side er det avgjørende for muligheten av å kunne føre en forsvarlig kontroll med foretakets virksomhet at den lovpålagte rapporteringen skjer innen tidsfristen. At foretak ikke overholder fristen, vil dessuten påføre kontrollmyndigheten ekstraarbeid. Dersom et foretak av saklige grunner ikke kan overholde fristen forutsettes det at foretaket innen fristen utløp tar kontakt med kontrollmyndigheten og ber om utsettelse. Det er også vanskelig å se at man skal kunne ha ulike regler for forskjellige foretak på grunnlag av antall ansatte. Overholdelsen av rapporteringsplikten er dessuten et forhold som vil kunne si noe om seriøsiteten i foretaket.

Kontroll av vaktforetakene

Det er nødvendig at det føres god kontroll med vekterbransjen. Som det fremgår innledningsvis, ser vi det ikke påkrevet at denne kontrollen må utføres av politiet. Det er imidlertid viktig at kontrollen foretas av et uhildet organ og at den foregår på en forsvarlig måte. De nye reglene innebærer mer arbeid for politiet – ikke minst når det gjelder kontrolloppgavene. Det lokale politiets gode kontakt opp mot vekterbransjen er også et viktig kriminalitetsforebyggende middel. Hvis politiet skal kunne utføre de pålagte oppgavene på den måte det er forutsatt, er det nødvendig å påse at de tildeles tilstrekkelig ressurser – både personell, kompetanse og verktøy (herunder vaktvirksomhetsregisteret).

Rogaland politidistrikt har kommet med følgende merknader, som Politidirektoratet stiller seg bak dersom politiet blir tillagt kontrollansvaret:

Nyordningen stiller krav som gjør at politiets godkjenninger, kontroll, oppfølging og samhandling vil medføre at det må ansettes nødvendige ressurser til dette, jf ovenfor mht til selvfinansiering.

Uten tilstrekkelig kontroll vil det kunne etableres miljøer og regimer med uheldige koblinger seg imellom.

Etter vår vurdering er det viktig at det er det lokale politidistrikt som fortsatt godkjenner og treffer de nødvendige vedtak, samt har kontrollansvaret. Dette for fortsatt å utnytte forvaltningssporets muligheter for en effektiv kriminalitetsforebygging.

Kvalitetsråd

Når det gjelder forslaget fra NHO om opprettelsen av et "Kvalitetsråd" stiller Politidirektoratet seg negativt til dette. Det er viktig å få innspill fra bransjen når det gjelder utforming av regler og retningslinjer, og ser positivt på at bransjen organiserer seg med f eks et kontaktpunkt som kan benyttes i forbindelse med høringer, spørsmål osv fra politiet eller andre myndigheter. Vi ser imidlertid ikke noe behov for at bransjen gjennom et "Kvalitetsråd" skal delta i saksbehandlingen eller kontrollen av vaktforetak. Som det er påpekt tidligere i dette brevet er det viktig at kontrollen gjennomføres av en instans uten bindinger til bransjen.

To av høringsinstansene har hatt kommentarer til forslaget om "Kvalitetsråd", og Politidirektoratet slutter seg til disse. Dette gjelder Rogaland politidistrikt:

Forslaget om etablering av "Kvalitetsråd" og at dette skal kunne levere bidrag til saksbehandling stiller en seg sterkt tvilende til. Det er politiet som skal være tilsynsmyndighet og det bør ikke etableres sideordnede tilsynsmyndigheter. Dette vil være problematisk i forhold til utøvelse av lov og regler med mer.

og Oslo politidistrikt:

NHO har fremmet forslag om opprettelse av et Kvalitetsråd sammensatt av offentlige myndigheter og aktører i sikkerhetsbransjen. Oslo politidistrikt er positive til samarbeid og kunnskapsdeling med sikkerhetsbransjen. Man er imidlertid enig i departementets vurdering at kontroller og vurdering av de enkelte foretakene er en myndighetsoppgave som bør utføres av politiet.

Oslo politidistrikt ønsker å fremheve viktigheten av å skille mellom kunnskapsutveksling og samarbeid med sikkerhetsbransjen på den ene siden og de kontrollfunksjoner som politiet skal ivareta på den annen side. NHO har fremmet at et Kvalitetsråd kan innhente nøytrale og kvalifiserte inspektører. Man anser at saksbehandlere i politiet som i dag har ansvar for kontroll innehar både den nødvendige nøytralitet og kvalifikasjoner.

Gebyr

Når det gjelder høringsnotatets forslag om gebyrene som innbetales i forbindelse med politiets behandling av søknader osv i saker vedrørende vaktvirksomhet, slutter Politidirektoratet seg til de kommentarene som vi har mottatt fra

Agder politidistrikt:

Agder politidistrikt er av den oppfatning at forslaget vil innebære merarbeid for politiet. Det legges opp til en lavere inngangsbillett for etablering av vaktvirksomhet, og derved sannsynligvis flere aktører, og videre gis det hjemmel for en utvidet kontroll av involverte parter i forbindelse med etablering. Riktignok vil dagens arbeidsoppgaver knyttet til dørverter/ordensvakter bortfalle, men dette vil ikke utligne merarbeid ved flere vaktsekskap og økt kontroll. Gebyrinntektene bør derfor også dekke dette merarbeidet.

Rogaland politidistrikt:

Det er foreslått at gebyret for politiets arbeid med søknadsbehandling, endringsbehandling og kontroll skal dekke politiets kostnader forbundet med dette. En bør etablere gebyrordninger som er lett å administrere. Forslagene gir signaler om at det er nødvendig med økte ressurser for å utføre de nødvendige oppgaver som er foreslått, noe som støttes.

Troms politidistrikt:

En konstaterer videre at det er lagt til grunn at politiets merutgifter som følge av de nye oppgaver som blir pålagt politiet forventes å kunne dekkes innenfor den nye foreslåtte gebyrordning. For eksempel fremgår det nå at politidistriktene skal ha besøkskontroll også hos de selskaper som har sitt hovedkontor i andre politidistrikter. Dette har ikke vært gjort tidligere i Troms politidistrikt og en beregner at det vil medgå en del ressurser til dette. Troms politidistrikt stiller seg meget tvilende til at de økte merutgifter for politiet vil kunne dekkes innenfor den foreslåtte gebyrordning. En viser videre til at politiet allerede første halvdel av 2011 må påregne et betydelig merarbeid av søknader om tillatelse til å drive med vaktvirksomhet samt at en må påregne mye tid til informasjon og veiledning til alle som vil ha spørsmål. Dette må en påregne blir av at betydelig omfang.

En vil videre påpeke at det timeantall som er lagt til grunn for kontroll av små vaktsekskap vil være for lite i Nord-Norge da det er lange reiseavstander for kontroll av enkelte foretak.

Behov for et vaktvirksomhetsregister

Dersom politiet skal kunne utføre den kontrollen av vaktvirksomhetsbransjen som den er pålagt i henhold til det nye regelverket, er det viktig at man får til et funksjonelt vaktvirksomhetsregister med de nødvendige applikasjoner for å kunne gjennomføre en effektiv kontroll og oppfølging av bransjen, også sett hen til riksrevisjonens krav.

Dette har også kommet til uttrykk i høringsrunden fra Troms politidistrikt:

Videre ser en det som en fordel at det nye landsomfattende elektroniske vaktvirksomhetsregistrert hadde vært på plass før lov og forskrift trådte i kraft. Det systemet som forefinnes i dag er for dårlig.

Og Agder politidistrikt:

Vaktvirksomhetsregisterets betydning som suksessfaktor for politiets kontrollutøvelse innebærer at registeret må ferdigstilles innen forskriften trer i kraft. Blant annet opplysningsplikten fordrer et slikt system. Finansieringen bør tas av gebyrinntektene, og øremerkes formålet.

Overgangsbestemmelser med hensyn til utdanning

En stor utfordring er overgangsordningene når det gjelder utdannelsen. Det vil ta tid før et nytt utdanningsprogram er klart, og i mellomtiden må den gjeldende ordningen fortsette.

Den kvantitativt antatt største kategorien som berøres er ordensvaktene. Ved ikrafttredelse av lovendringen stilles det krav om at godkjente ordensvakter også skal ha vekterutdannelse og være tilknyttet et godkjent vaktforetak. Mange av dagens ordensvakter som kun har ordensvaktkurs, arbeider selvstendig. I høringsnotatet ber Justisdepartementet om at Politidirektoratet i forbindelse med ikrafttredelsen av regelverket ”ber politidistriktene om å gjennomgå sine serveringssteder for å sørge for at de som burde ha pålegg om godkjente ordensvakter, får det?”.

I sitt hørings svar sier Rogaland politidistrikt:

I Rogaland politidistrikt er det et stort antall personer som pr i dag har gjennomført lokalt ordensvaktkurs og som er godkjent til 30.06.2012. Det er sendt ut pålegg til aktuelle utesteder om bruk av politigodkjente ordensvakter. Gjennomgang av vedtakene med revurdering av utsendte pålegg vil imidlertid bli en oppgave som vil kreve mye tid.

Det vil også i en overgangsfase bli stort behov for opplæring av nye vektere med spesialkurs, og det vil være mange som har gjennomført ordensvaktkurs, men som ikke har vekterkurs.

Utdanningskapasiteten hos godkjente kursarrangører kan bli en flaskehals for å dekke behovet for vektere med spesialkurs. Endringen vil føre til store merutgifter for serveringsbransjen, men herfra har en ikke kommentar til dette. Endringsforslaget vil føre til krav om økt kompetanse for ordensvaktene noe vi ser en klar fordel med.

Agder politidistrikt uttaler i sitt hørings svar:

Agder politidistrikt mener videre at det er viktig å videreføre kompetanseoppbygging av dørverter/ ordensvakter inntil nytt utdanningsregime foreligger. Det anmodes derfor at det signaliseres at dagens politigodkjente dørvert/ ordensvaktkurs kan godkjennes som tilleggs/ spesialutdanning for vektere i en overgangsperiode. Vi risikerer ellers en stans i dette voldsforebyggende tiltaket inntil det blir etablert andre løsninger.

Inntil man har et nytt opplæringsprogram på plass og godkjent de nye utdanningsinstitusjonene, er Politidirektoratet enig i at dagens godkjenninger opprettholdes inntil videre. Dette innebærer at de som har godkjent ordensvaktkurs før den nye ordningen trer i kraft, kan ta dagens vekterkurs og deretter arbeide som vekter/ordensvakt. Disse vil da først falle inn under det nye opplæringsregimet når de skal regodkjennes. Dette er i samsvar med Politidirektoratets forståelse av overgangsbestemmelsen.

Frister for søknader om å drive opplæring i vaktjeneste, samt for fortsettelse eller avvikling av egenvakthold

Troms politidistrikt uttaler i sitt hørings svar:

Hva gjelder de foreslåtte overgangsordninger er en imidlertid usikker på om tidsfristene vil være tilstrekkelig romslig for politiet og andre aktører til å foreta endringer for å tilfredsstille kravene i den nye forskriften samt endringsloven. En mulighet kan være at departementet vurderer en utsettelse av den foreslåtte ikrafttredelsen 1. januar 2011.

Politidirektoratet anser at de foreslåtte frister for å søke om tillatelser eller avvikle virksomheten er tilstrekkelig romslige. Det er viktig at de berørte virksomheter så raskt som mulig setter i gang prosessen med å gjennomgå og vurdere sin stilling med hensyn til hvordan man ønsker å innrette seg for å oppfylle de nye kravene til å kunne fortsette sin opplæringsvirksomhet. Prosessen vil medføre mange søknader og stort arbeidspress på de i politiet som har ansvaret for disse sakene. Det er derfor viktig at det tas hensyn til at politiet må få tilstrekkelig tid til å kunne foreta en forsvarlig behandling. De virksomheter som søker om tillatelser vil i kunne fortsette sin virksomhet inntil søknaden er avgjort.

Med hilsen

Vidar Refvik
ass. politidirektør

Steinar Talgø
seksjonssjef

Saksbehandler:
Benthe Huse
Tlf: 23 36 42 18